

הנשיא נתפס עם אשה על חם ולכן הוא שלומיאל

קצת קשה להבין מדוע לא יוצלח, בטלן חסרי יכולת וחסר תושיה מכנים שלומיאל. הלא שלומיאל התנ"כי (שלומיאל בן צורישר) היה איש נכבד, ויש להניח, גם מוצלח — נשיא שכט שימעו.

חוקר לשון אחד לא התעצל, חיבר אחת לאחת ופתר את החידה. הוא קישר אימרה תלמודית עם מעשה שאירע לבניישראל בעת מסעם במדבר, והתוצאה: כול.

בתלמוד אמר רבי יוחנן: "חמישה שמות יש לו: זימרי, ובניסלוא, ושאלו, ובנהכנעני ושלומיאל בן צורישר." ובספר דברים מסופר אכן על אחד זימרי בניסלוא (הוא שלומיאלנו), נשיא שימעו, שקיים יחסים עם כוזבי בת צור המדינית קבל עם ועדה (ועל כך רגז פינחס הכהן, נכדו של אהרון אחי משה, ודקר אותו למוות ברומחו).

ולכן, קבע אותו חוקר, מה שנכון — נכון: נשיא ישראל, נתפס בשעת מעשה עם אשה זרה, הוא בטלן, לא יוצלח גמור ומכאן ואלך היה שמו לסמל מיסחרי של כל שלומיאל.

זה אחד הסיפורים הרבים שמספר הבלשן הירושלמי, הר"ר ראובן סיוון, בקונטרס האחרון של לשוננו לעם, הפירסום לענייני לשון של האקדמיה ללשון העברית.

שושנה לבנה, יותר נכבדים הם גילוייו של סיוון על מי חידש מתי, אלה מילים בלשון העברית וכיצד.

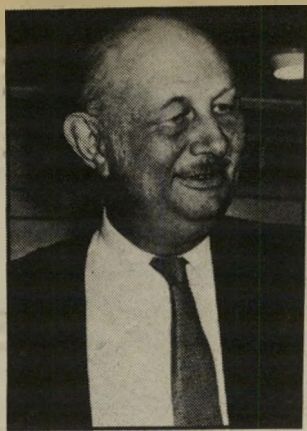
חיים נתמן ביאליק, למשל, היה נוהג לחדש מילים כשיטה מקורית ביותר, כאשר היתה רוחו נחה עליו, הוא היה פשוט ממציא אותן: כך המציא את המלה רישרוש (ואת הפועל לרשרש).

זאת גם לא היתה בעיה לביאליק להחזיר את המילים בנות רוחו ללשון המתחדשת. הוא היה מגניב אותן בכתיב יהודי הרבים שהיו עובדים תחת ידיו כעורך, ואז היתה המילה זוכה ללגיטימציה מהירה, או כלשונו של ביאליק, "כולם התחילו ברישרוש מרשרשים".

השיטה הזאת עברה כליכך טוב עד שאחד נעמיתיו של ביאליק, הר"ר יוסף קלוזנר (לימים פרופסור להיסטוריה ריה ישראלית באוניברסיטה העברית), שראה את הרישרוש המרשרש, בא אל ביאליק מלאהתפעלות, נשבע לו כי זאת מילה עתיקה, שאותה ראה כבר אייפעס במירוש או בתלמוד, כשבי אליק הביע ספק בכך, עמד קלוזנר על כך שביאליק יתערב עימו. ביאליק לא התאפק, קיבל את ההצעה, וכמוכן, זכה בהתערבות.

גם קלוזנר עצמו היה מחדש-מילים לא קטן. זה הוא שנתן לרינוצרוס את השם העברי קרנף ואותו לקח רווקא מספר נחמיה (אביו של ידיה, אחד מבוני חומת ירושלים בימי נחמיה, היה אחד חרומף ומכיוון שחרומף, לדעתו של קלוזנר, הוא קיצורו של חרוסיאף או קרנף מתאים לחיה שיש לה קרן על אפה.

היה גם מחדש-מילים, כמו חמדה, אשתו השניה של אליעזר בנייהודה (ואחות אשתו הראשונה, דבורה), שחידשה לא רק את המילה חנוכיה, אלא גם את המילה אופנה. ואת זה היא פשוט גאלצה לעשות. היה זה כאשר החליטה לפרסם מדור-אופנה בעיתון של בעלה, החשקפה. ומתוך צניעות היא גם חתמה על המדור בשם-עט: שושנה לבנה.

בנקאי שוהם חבר בדירקטוריון

מפציעה בתאונת-דרכים קשה, כבר אינו מנהל הבנק. החליף אותו בתפקידו ארנן גסני, לשעבר נגיד בנקישראל.

לפני כמה שבועות נודע על מינויו של שוהם כחבר דירקטוריון בנחושותן — מיפעל המעליות של אלבין, שנשאר בידיו אחרי הפרידה משאר איזנברג, בקיץ שעבר.

השבוע חיברו לשונות רעות את כל הקצוות. שמועות עקשניות, שלא ניתן היה לקבל להן אישור במישרה, סיפרו שגם שוהם התבקש להשיב על כמה שאלות. מעניין מהן, ומעניין לאן יובילו אותן המעליות.

מעלית דוהרת-לאן?

השאלה בהא-היריעה שלא נשאלה השבוע סביב מה שמכונה בפי כל, בקיצור, "פרשת אלבין", היא באמ"צעות איוה בנק ניהל מיכאל (מייק) אלבין את פעולותיו כבורסה — הכשרות והבלתי-כשרות — שנעטיין הוא נחקר ביחידה הארצית לחקירות הונאה.

לשאלה זו משמעות נכבדה ביותר, משום שבמקרים רבים הבנק צריך לדעת על התרגילים המתוחכמים והלא חוקיים האלה.

אלבין עבד עם כל מיני בנקים, אבל בעיקר עם בנק כללי — בנק צנוע של הברון אדמונד דה-רוטשילד. באותן שנים שימש מנכ"ל הבנק דויד שוהם, אישיות בנקאית מכובדת. שוהם, אב שכול, שהחלים לא מכבר

איך מסתדרים בלונדון?

איש-הביטוח איתן אבניאון, היה נחוץ מאוד בחקירה המישטרית גם אחרי התאבדותו של לוינסון, בעיקר בתיקי-החקירה שאפשר היה להמשיך ולחקור בהם גם אחרי מותו של הבנקאי.

מדוע לא התבקש ברגשטיין לבוא ארצה? עד עתה לא ניתנה תשובה על כך. השבוע, לעומת זאת, הכטיח לו שרה-מישרה, חיים ברלב, שקט נפשי ואריכות ימים. אם יישאר בלונדון, שרה-מישרה אמר לעיתונאים כיום השישי האחרון, אנכ איכזר תיכף לוינסון. כי החקירה תימשך עוד זמן רב. "משום שרבים מן המיועדים להיחקר אינם מגיעים לישראל".

ואחרי הודעה כזאת, מדוע שכר גשטיין יבוא, ולוא לביקור קצרצר?

ושוב אלבין, רק השבוע ודי. לפני זמן מה הוא עמד להעתיק את מרכזו חייו ועסקיו ללונדון, חברים אמרו לו שאם הוא יישב שם, זה בטוח שלא יגיע למישרי-החקירה של היחידה הארצית לחקירות-הונאה ביפו. אלבין הי עדיף לחזור, אולי משום שהאמין שלא ייעצר, אולי משום שלא היה בטוח שלונדון היא מקום-מיקלט טוב.

הוא כנראה שכת כיצר יושב שם, כבר הרבה זמן. מישהו הודיש באופן חיוני לחקירה אחרת, באותה היחידה. המדובר בחיים ברגשטיין, מי שהיה אחראי על הפעילות בחו"ל של בנק המעלים ופרש ביחד עם יעקב לוינסון מהבנק, לפני שנה ושמונה חודשים. הוא מצא עבודה ככלל אך לזמן קצר מאוד, ואחרי-כך יצא לעשות עסקים בחו"ל. ברגשטיין, אחיו של

בלאס נזקק למזומנים

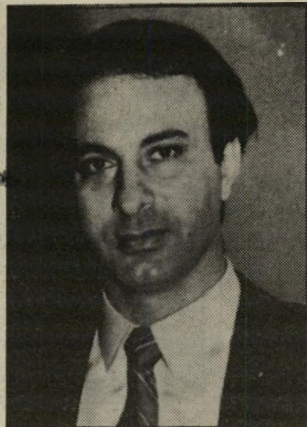
איש-המסתורין דויד בלאס ממ"שך להעסיק את הרחוב הכלכלי. התחמקות העיקשת מגצע עם התיקי שורת גורמת להפצת מידע רב, הקשור בו, מבלי שניתן יהיה לאשר או להכחיש אותו.

השבוע דובר בו שהוא מחסל עסקים כדי לקבל מזומנים. על-פי מידע מהימן הוא יצא מעיסוקי-ביטוח, שבהם היה שותף סמוי, על-ידי מכירת חלקו, במחיר הפסד של עד 30 אחוז. מדוע הוא מוכר עסקים ומחליף אותם במזומנים?

על-פי סברה נכבדה, הוא חושש שהצעד הבא של התק"ם, שלו הוא חייב הרבה כסף, יהיה הוצאת עיקולים נגדו.

על-פי גירסה אחרת, הוא מבקש להיכנס לתחום-עסקים חדש. האיש שחקר ובדק את סוגיית מערכת היחסים בין בלאס והקיבוצים, הפרופסור דויד ליבאלי, לא הגיש עדיין את חשבון שכתב-היחידה שלו לתק"ם. מוכירי התק"ם רוצים להאמין שלכשיגוש החשבון הוא יהיה צנוע ביותר.

צנוע כי לקיבוצים אין כסף. אך כל חובות בלאס לקיבוצים הוא 95 מיליון דולר. 67 מיליון לאש"ת כספים — חברה של התק"ם והקיבוץ הארצי, ו-28 מיליון למישיקי האיחוד של התק"ם.

איש עסקים בלאס מכירה בסיטונות

במה להשקיע המפתח ביד הקשישים

בעבר אמרו על המניות הבנקאיות שהן פצצת-זמן. עכשיו אפשר להוסיף שהן פצצה, אשר הפתיל הרועם, המחובר אליה, בוער. על המשק מטילים עכשיו את צילם הקשישים, האמורים לפרות קרוב ל-700 מיליון דולר מהמניות הבנקאיות שבהסדר. הפידיון יהיה בחודש אוקטובר. האוצר מעוניין שהקשישים ימשיכו לחסוך את הכסף, ולכן אף הציע להם תוכניות מוכרות, שאסור להתעלם מהן. אבל מה שקרה בשבועות האחרונים במשק כאלו יצר מצב הפוך — הפיתויים המתחרים באג"ח הממשלתי עדיפים פי כמה, הקשישים אמורים להודיע להנהלות הבנקים עד לסוף חודש ספטמבר מה ככוונתם לעשות כמניות-ההסדר שבידיהם. לכן חייב האוצר כבר החודש לאלץ אותם לבחור באג"ח המיוחד.

איך עושים זאת? פשוט מאוד. כל מי שעניו בראשו מבין שבקרוב מאוד תיגרום הממשלה לירידת שער הריבית ולסיכול כל אפיקי ההשקעה הקיימים — התפ"ס והפק"ם האטרקטיביים. בדרך זו אפשר יהיה לאותת לקשישים שכראי להם להיכנס לאג"ח המיוחד.

וזהו הסיבה המרכזית שכסף רב זורם השבוע לבורסה ומביא לעליית-שערים. הבורסה הפכה לאטרקטיבית, לפחות עד אמצע ספטמבר. אבל לבורסה יש בעיות יסודיות מוכרות, שאסור להתעלם מהן. הבורסה התלאבית נתונה כיום לת-נודות חריפות מהירות. סקירה של מה שאירע בה בשנה וחצי האחרונות מוכיחה, שכל המתרחש בה — עליות וירידות — הוא בטווח-זמן קצרים ביותר, לעיתים פחות משבוע.

לכן, מי שאינו יכול להקדיש למישחק מספיק זמן, כדאי מאוד שיווה, אבל שיעד: עתה, בניגוד לשבועות שעברו, יש על מה לדבר שם. כל זה אינו מפתח כהוא-זה משאר האפיקים הנוחים עדיין, בעיקר אלה לטווח-זמן קצרים.

המדורים הכלכליים מלאו השבוע בסוגיית מחירו של הדולר היציג כחודשי התוכנית הכלכלית.

מהי הבעיה, למעשה? יצחק מודעי היה שמח מאוד לבצע פיתוח, חריפמעי או זחל, בשיעור של בין 20 ל-30 אחוז. הבעיה היא שפיתוח כזה יגריל באותה המידה את הכנסת הקשישים מהמניות הבנקאיות שבהסדר, הצמודות לדולר.

מכאן שהמועד האפשרי לפיחות לא יהיה לפני סוף אוקטובר. מאידך ייווצר מצב חדש, מרתק, בחודש ספטמבר. ריבית נמוכה מצד אחד ושער דולר יציב מצד שני יניעו כיואנים ויצרנים להגדיל את קצושת-האשראי שלהם. כדי לרכוש סחורה למכירה. בעליית המחירים הבאה שוב ירוויחו כמה סוחרים.

במישרי-האוצר מודעים לסכנה של מצב זה, אך כרגע הידדים כבולות. הרעיון הלוח, ששוב העולה בימים אלה בירושלים, לקבוע שער דולר מיוחד למניות הבנקאיות, נפל. למודעי ברור שמהלך כזה יחסל סופית את שרידי האמון הציבורי באוצר לשנים רבות.

במצב עניינים רגיש כזה, כל הכרזה של שריאוצר היא קריטית. התחלוקות לשוננו עוללה לערער מייד את האיוון העדין שבו מצוי עתה המשק. הבעיה, אם כן, היא הפה הגדול של מודעי. ודברים אלה נאמרים לתשומת-ליבם של הרצים החדשים-ישנים אל הבורסה. פליטת-פה אחת והרווחים בתפ"ס ופק"ם, ואולי עוד מהפת"ם מהשבועות האחרונות, יירו לטימיון בניירות-הערך. לכן, כרגיל, כפי שממליץ מדור זה, יש לנהוג בזהירות רבה. ובעיקר יש להיזהר מכל מה שקשור בנפט.

מה לא נכתב על הסוירים המאורי גנים לעיתונאים. הנוצרים על חשבון הגוף הממתין אחרי-כך שיתפרסמו עליו כתבות אהרות?

יהלומן שניצר קצר בתיקשות

יהלומים לא נוצצים

המאמר, שתורגם לאנגלית ונשלח ללונדון, עורר שם סערת-רוחות. משה שניצר, נשיא הבורסה הישראלית, התבקש להסביר, בטלסק אישי, אך קורה שכתב שהוא ממליץ עליו כותב נגד הסינדיקט. שניצר הוועם מיהר להוציא הודעה לעיתונות, שפורסמה במלואה בכתב-העת שלהם, מזל וברכה. רק עיתון אחד, היומון הכלכלי דלהתפוצה שער, הסכים לפרסם את הודעת שניצר, תחת הכותרת המפוצצת: "העיתונאי פגע ביחסים בין הענף לספקיה-הגלם".

מה לא נכתב על הסוירים המאורי גנים לעיתונאים. הנוצרים על חשבון הגוף הממתין אחרי-כך שיתפרסמו עליו כתבות אהרות? סויר אחד כזה, שנערך באחרונה, מעורר רעש רב בחוגים כלכליים, אך משום-מה הוא לא הגיע לציון הרחב. סינדיקט היהלומים בלונדון אירח חמישה כתבים ישראלים, שנבחרו בקפידה על-ידי בורסת היהלומים הישראלית. החמישה שיצאו היו אברהם דישן מדיעות אחרונות. דוד שריבט מדבר. רזי גוטנרמן ומעריב. עוזי ברמן מהסלולוויה ואברהם צהר מהארץ.